ajal pandi konservatooriumile kindel majanduslik alus, mis moodustab vajaliku eelduse selle asutise väljakujunemisel eeskujulikuks rahvuslikuks muusikaakadeemiaks.

„Muusikaleht“ 1933, nr. 2 (J. Aavik); A. Kasemets, Eesti muusika arenemislugu (1937). *J. A.*

* **TAMM** (end. perekonnanimi kuni 1921 **Jurkatam**), **Juhan,** õpetaja ja ajakirjanik, sünd. 8. XII 1858 vkj., õppis 1872—74 Kuressaares vallakooliõpetajate ettevalmistamise koolis ja 1874—77 Baltimaade õpetajateseminaris Riias. T. töötas 1877—79 õpetajana Kuressaare Nikolai khk-koolis ja õpetajate ettevalmistamise koolis, 1879—82 Tallinnas, kus oli ühtlasi „Virulase“ kaastööline, kaubalaevandusseltsi „Linda“ asutajaid ja selle seltsi revident. T. toimis sept-st 1882 okt-ni 1883 senaator N. A. Manassein'i (vt.) juures tõlgina ja 1883—84 õpetajana Haanja khk-koolis. A-l 1892—93 oli T. tõlgiks Riia ringkonnakohtus 2. kriminaalosakonnas, 1894 Tartus nädalalehe „Прибалтійскій Листокъ“ toimetaja ja 1895—99 Tartu vene avaliku raamatukogu juhataja. Ta on avaldanud artikleid ms. „Eesti Kirjanduses“.

Isikl. saadud andmed. *T.*

TAMMANN, August, ajakirjanik ja kirjanik, sünd. 5. XII 1893 vkj. Viljandimaal Suure-Kõpu v. kingsepa pojana, kasvas üles Pärnumaal Saarde khk-s, lõpetas Pärnu eesti progümnaasiumi 3. klassi, täiendas enda haridust iseõppimise teel ja omandas 1924 eksternina küpsustunnistuse Tartus; a-il 1921—30 (1921—24 vabakuulajana) õppis ta Tartu ülikooli õigusteaduskonnas, mille kursust ei lõpetanud. A-st 1912 oli T. tegev viljaka kutselise ajakirjanikuna järgemööda ajalehtede „Meie Kodumaa“ (Pärnus), „Meie Aastasaja“ (Tartus) ja „Tartu Päevalehe“ juures, a-st 1915 Tallinnas „Päevalehe“, „Tallinna Teataja“ ja (Saksa okupatsiooni järel) 1918—33 „Vaba Maa“ toimetuses. A-st 1919 oli ta „Helsingin Sanomate“ alatine kirjasaatja. T. oli 1926—29 III Riigikogu liige tööerakonna rühmas ja Riigikogu juhatuse liige sekretärina, 1931. a. Eesti Telegraafi Agentuuri (ETA) esindaja Helsingis, J. Tõnisson'i (vt. ka *Suppl.*) valitsuse ajal suvel 1933 ajakirjandusebüroo juhataja ja hiljemini Raadio Ringhäälingu asjaajaja; surn. (vabasurma teel) 27. VII 1934 ukj. Tallinnas. — T. on avaldanud ajaloo alal mõnel määral hinnatavad teosed „Eesti üldised laulupidud XIX. aastasajal“ (Tall., 1923), „Eesti iseseisvuse teel“ (*ibid.*, 1923) ja „Jüri Vilms“ (*ibid.*, 1923); ühistegevuse alal on ta avaldanud töö „Ühistegevus. Põhimõtted ja ajalugu“ (Tartu, 1924—25), olnud teose „Ühistegevus Eestis 1902—1927“ (Tall., 1927) ja koguteoste „Aasta“ I—V (Tall., 1929—33) toimetajaid. Ilukirjanikuna on T. avaldanud romaani „Vidriku parun“ (Tartu, 1929), näidendid „Kriis“ (Tartu, 1922), „Võlglane“ (Tall., 1930), „Pilveristi“ (Tall., 1933), „Kasuisa“ (Tall., 1933) ja „Söed“ (Tall., 1934). Posthuumselt on T-lt ilmunud lühibiograafia „Johann Voldemar Jannsen“ (Tall., 1938).

Õitsituled I (1922) ja XII (1934); „Nädala Postimees“ 1933, nr. 50; „Vaba Maa“ 1934, nr. 174, 175 (R. Sirge); Post. 1934, nr. 202, 204 (P. Vallak); Tartu ülikooli arhiivist ja Suure-Kõpu koguduse õpetajalt saadud andmed.

J. O.

TAMMANN, Gustav Heinrich Johann Apollon, balti-saksa keemik, sünd. 16. V 1861 vkj. Jamburgis arsti pojana, lõpetas Tartu ülikooli 1882 kandidaadi astmega; ta töötas seejärel laborandina Tartu ülikooli keemiakabinetis, omandas 1885 doktori astme keemia alal, oli 1887—91 eradots., ühtlasi a-st 1888 keemiakabineti direktori abi, 1891 dots., 1892—94 erakorraline prof. ja 1894—1902 keemia korraline prof., ühtlasi keemiakabineti direktor. T. siirdus 1902 Göttingeni ülikooli, kus oli anorgaanilise keemia prof-ks ja 1907—31 füüsikalise keemia prof-ks; seals. teotses ta prof. emeeritusena enda surmani 17. XII 1938 ukj. — C. Schmidt'i (vt. *Suppl.*) õpilasena ja järglasena jätkas T. hoogsalt keemilisi uurimistöid Tartus. Alustanud tööd analüütiliste ja füsioloogiliste probleemidega, siirdus ta varsti moodsale füüsiko-keemiale, mis aladelt avaldas uurimusi lahuste aurupinevuse, osmootiliste rõhkude, fermentide ja sulamite üle ning kõrgete rõhkude mõjust mitmesuguseile keemilistele ja füüsikalistele nähtustele ja ainete omadustele. Tuntud on ka T-i uurimused metallide kohta. T-i tööd tõmbasid kogu maailma tähelepanu Tartu ülikooli keemiakabinetile. Umb. 420-st T-i tööst on Tartus avaldatud 68. Ta tähtsamaid teo-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 329